

B'

Η κατανόηση αυτή, όταν πρόκειται για το περιεχόμενο του καλλιτεχνήματος, γίνεται «συναισθηματικά», άκριβως όπως και στον άκροταί που το απολαμβάνει και μπορεί να πραγματοποιηθεί ως ένα όριζόμενο βαθμό μόνο με το ένστικτο, δηλαδή με μόνη την ψυχική έπαφή του έκτελεστή με το καλλιτέχνη χωρίς να προηγηθεί μία αναλυτική διανοητική προεργασία. Η Ικανότητα για μία τέτοια «έξ ένστικτου» κατανόηση είναι ένα ιδιαίτερο σημάδι για το αναδημιουργικό μουσικό ταλέντο. Έν πάσει περιπτώσει όμως είναι απαραίτητη μία πνευματική προεπίδειξη και στον πιο πλούσιο από την φύση προικισμένο πρό πάντων βίβια μια ειδική προεπίδειξη όπως την προσφέρουν κυρίως η Ιστορία της μουσικής και η αισθητική της, αλλά και μια γενική πνευματική μόρφωση. Η φαντασία του αναδημιουργού καλλιτέχνη θα μπορούσε να ζήσει μέσα στο πνευματικό δημιουργήμα ενός άλλου ανθρώπου (του δημιουργού) με μεγαλύτερη άνεση και θα μπορούσε να το ολοκληρώσει με μεγαλύτερη ή μικρότερη εκκλιση ανάλογα με τον πλούτο των παραστάσεων και του συσχετισμού των έντυπων με τον έχει από όλα τα πεδία της ζωής και της γνώσεως.

Για να γίνει εκκολώτερη ή κατανόηση που θα εξασφαλίζει μία έκτελεση σύμφωνα με το σωστό ύφος του μουσικού έργου, ο συνθέτης προσθέτει κατά κανόνα ιδιαίτερες υποδείξεις, τα έπινομαζόμενα «σημεία έρμηνείας», που άφορουν κυρίως το χρόνο (tempo) και τη Δυναμική. Η καλύτερη μουσική ή χρησιμοποιούσε με εξαιρετική οικονομία και πολλές φορές δεν τα μεταχειρίζεται καθόλου. Από την κλασική όμως έποχή άρχίζουν να γίνονται απαραίτητα στοιχεία της μουσικής γραφής και ο σύγχρονος μουσικός τα χρησιμοποιεί μάλιστα τις περισσότερες φορές πολύ πλουσιοπάροχα. Ότι δεν έμφανίζονται σάν αυθαίρετος έξωτερικός διάκοσμος, αλλά ότι έχουν δημιουργηθεί από έσωτερική ανάγκη για να βοηθήσουν στο να κατανοηθεί το στυλ και ο χαρακτήρας, αλλά και το πνευματικό περιεχόμενο του μουσικού κομματιού, άποδεικνύεται και από τη γλωσσική έννοια που έχουν οι υποδείξεις του χρόνου. Η λέξη *allegro* π.χ. που μάς υποδεικνύει μία γρήγορη χρονική άγωγή, δε σημαίνει «γρήγορο αλλά «εύθυμο», χαρούμενο», *adagio* σημαίνει «ήρεμο» και *grave* «σοβαρό» όλες αυτές είναι εκφράσεις που άναφέρονται κυρίως στο πνευματικό φόντο της μουσικής. Έκτός από αυτά τα «σημεία έρμηνείας», το κείμενο στη φωνητική μουσική, το πρόγραμμα στην προγραμματική και η δραματική κατάσταση (Situation) στη μουσική του Θεάτρου προσφέρουν πολύτιμες υποδείξεις για μία έκτελεση που να έχει το σωστό χαρακτήρα και το ύφος που ταιριάζει στο μουσικό έργο.

Όσο όμως, σύμφωνα μ' αυτά, και άν έχουν δοθεί από τον ίδιο το χαρακτήρα του καλλιτεχνήματος είτε άμεσα είτε έμμεσα, οι άντικειμενικές προϋποθέσεις για μία έκτελεση που να έχει το σωστό ύφος, μένει άκόμη στη φαντασία του έκτελεστή καλλιτέχνη μία πολύ μεγάλη έλευθερία για τον τρόπο που θα την πραγματοποιήσει. «Σχετικά με την αντίληψη και την έρμηνεία ενός έργου, γράφει ο Χ. Scharwuka με το δικό του, ή μου-

σική είναι ή πιο άνεκτη ή από όλες τις τέχνες, γιατί, κι άν άκόμη άπόρουν όριζόμενα όρια που πρέπει να μην ξεπερνάει κανείς, μένουν άκόμη άπέραστα περιόρια για τις πιο διαφορετικές προσωπικότητες. Έτσι έξηγείται γιατί το κοινό δεν κουράζεται ν' άκούη στις άβουτες συναυλιών διαρκώς τις ίδιες συνθέσεις από άλλους βιρτουόζους» όλες αυτές οι διάφορες έρμηνείες είναι κατά κάποιον τρόπο όλοοι τόσο διάφοροι καθένας που άντικαθεφρίζουν το δημιουργήμα της φαντασίας του συνθέτη παρουσιάζοντάς το νέο κάθε φορά» Πραγματικά, και μόνο το φραζάρισμα π.χ. άφήνει συχνά έλεύθερο την έκλογή άνάμεσα σε περισσότερους τρόπους έκτελέσεως που θα είχαν όλοι τα ίδια δικαιώματα» το ίδιο συμβαίνει και με τη Δυναμική όπου «παρ' όλες τις στέρα υποτιηόμενες βασικές γραμμές, είναι δυνατές οι πιο λεπτές διαβαθμίσεις και άποχρώσεις του ήχου, καθώς και με το χρόνο (tempo) που, χωρίς να χάσει το βασικό του χαρακτήρα μπορεί να δεχθεί τις πιο άνεπίσπυτες μεταβολές προς την πλευρά του άργου ή του γρήγορου. Κατ' αυτόν τον τρόπο είναι πραγματικά δυνατόν το ίδιο μουσικό κομμάτι να παίρνει μίαν άλλη φυσιογνωμία κάτω από τα χέρια διαφορετικών έρμηνευτών. Από ποιο όριο όμως άρχινάει ή αυθαίρεσία, μόνο σε κάθε έξωκριτη περίπτωση μπορεί να κρίνει κανείς. Για το ζήτημα της έρμηνείας στη μουσική μονάχα ένα γενικό άρνητικό κανόνα μπορεί ίσως να θέσει κανείς δε: ο χαρακτήρας και το ύφος του έργου σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να καταστραφούν ή να άλλωιωθούν.

Τέλος

Μετάφραση Ε. Δ. Α.